

Bildande av naturreservatet Näsaviken i Töreboda kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreseptatet Näsaviken
NVR ID	2042651
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Töreboda
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	6,6 ha varav vatten ca: 1,4 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Natura 2000-beteckning:	SE0540330
Naturgeografisk region:	Tiveden-Tylöskogen-Kålmården
Objektskategori:	Sö, skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori:	Ia, strikt naturreseptat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Näsaviken.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Bevara en gles barrskog på näringsrik mark med värdefull svampflora.
- Bevara klippvegetation på en ovanlig och näringsrik bergart.
- Bevara de inom området förekommande naturtyperna och/eller arterna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynn- samt tillstånd.

Syftet ska tryggas genom att:

- Det uppvuxna trädskiktet lämnas att i huvudsak utvecklas fritt.
- För att bevara skogens gleshet röjs uppkommande gran bort och endast enstaka yngre träd släpps upp för att ersätta döda eller fallna träd.
- Uppkommande lövträd av asp och björk samt tall tillåts växa upp för att bevara inslaget av dessa träd.
- Träd som faller över ytor med mycel av de sällsyntaste svamparterna flyttas.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg, luft- eller markledning.
3. Anordna upplag, utföra fyllning eller tippning.
4. Borra, spränga, gräva, schakta, eller bedriva täkt av något slag, ej heller husbehovstäkt.
5. Dika, dikesrensa, dämna, muddra, eller utföra annan åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden.
6. Avverka träd, gallra, röja, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd.
7. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
8. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.

9. Tillföra naturliga eller kemiska växtnäringsämnen.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår under B.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas inom naturreservatet.

1. Utmärkning av naturreservatet i terrängen.
2. Uppsättning och underhåll av informationsskylt.
3. Gallring och röjning av gran.
4. Barkning eller på annat sätt oskadliggörande av vindfällad gran i syfte att förhindra expansion av granbarkborre.
5. Flyttning av nedfallna träd.
6. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.
7. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj hur anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älgdagare, fyrhjuling eller motsvarande.
2. Bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller liggande träd och buskar.
3. Utplantera växt- eller djurart.
4. Samla in insekter, lavar, mossor och svampar. Det är tillåtet att plocka matsvamp.
5. Anordna lägerverksamhet.
6. Anordna idrottstävling.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel och som framgår under B.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.
- När personal inom polisen, sjukvården eller räddningstjänsten vid insatser använder motordrivet fordon, luftfartyg och vid behov vidtar andra åtgärder. Anmälan ska om möjligt göras till länsstyrelsen i förväg, annars snarast efter genomförandet.

Beskrivning av naturreservatet

Större delen av reservatet täcks av en barrblandskog där granen dominerar, men inslag finns av björk och tall m.m.

Under 1800-talets senare del var större delen av området utmark, enligt häradsekonomiska kartan täckt av både löv- och barrskog. Under 1900-talets första halva bedrevs ett plockskogsbruk kombinerat med skogsbyte på marken. Skogsskötseln av marken under 1900-talets senare del och även in på 2000-talet fortsatte att vara plockskogsbruk. Därav är skogen olikåldrig och gles.

I stora delar av reservatet utgörs berggrunden av den sällsynta bergarten olivinhornbländit, en ultrabasisk bergart med höga halter av nickel och krom. Tydligast visar sig berggrunden på klippor utmed sjön Velens strand, särskilt längst i väster.

De viktigaste biologiska bevarandevärdena är knutna till områdets marksvampflora och till kryptogamvegetation på de ultrabasiska klipporna. I området har bl.a. påträffats ett stort antal ovanliga och rödlistade arter av taggsvampar från släktena *Bankera*, *Hydnellum*, *Phellodon* och *Sarcodon*. Även av fingersvampar (släktet *Ramaria*) har flera arter påträffats.

I reservatet har 28 ovanliga arter noterats, varav 14 är rödlistade enligt följande: 1 EN, 4 VU, och 9 NT. Dessutom har 14 olika signalarter noterats. Bland ovanliga kalkbarrskogssvampar som finns i området kan nämnas bitter taggsvamp *Sarcodon fennicus*, grangråticka *Boletopsis leucomelaena*, gyllenspindling *Cortinarius aureofulvus* och puderspindling *Cortinarius aureopulverulentus*. De flesta rödlistade arterna är knutna till gran.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintresse

Reservatet ligger inom riksintresse för naturvård: Unden-Velenområdet. Området är av regeringen utpekad som Natura 2000-område enligt EU:s art- och Habitatdirektiv.

Kommunal översiktsplan

Beslutet överensstämmer med intentionerna i översiktsplanen för Töreboda kommun.

Befintliga områdesskydd

Området omfattas inte av något befintligt områdesskydd.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen initierade reservatsärendet i samband med en avverkningsanmälan i anslutning till Natura 2000-området.

Diskussioner och förhandlingar om ersättning med markägaren genomfördes under perioden aug. 2011 – dec. 2012.

Avtal om intrångsersättning tecknades i januari 2013.

Arbete med framtagande av skötselplan bedrevs under hösten 2013 – våren 2014.

Berörda mark- och sakägare har förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken mm att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Förslaget till naturreservat har remitterats till Töreboda kommun, SGU och Skogsstyrelsen.

LRF Västra Götaland, Skaraborgs naturskyddsförening och Västgötabergens svampklubb har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Yttranden har inkommit från Töreboda kommun, Skogsstyrelsen, Skaraborgs naturskyddsförening och SGU.

Törebodakommun har inget att erinra mot förslaget till beslut om naturreservat. SGU och Skaraborgs naturskyddsförening tillstyrker förslaget. Skogsstyrelsen föreslår med hänsyn till de sällsynta svamparnas förekomst i området att ett förbud mot att plocka svamp, dock ej matsvamp införs. I övrigt har Skogsstyrelsen inget att erinra mot förslaget. Länsstyrelsen har tillmötesgått Skogsstyrelsens önskemål.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Reservatet hyser mycket höga biologiska bevarandevärden främst genom förekomsten av att stort antal sällsynta och krävande marksvampar samt brunbräken. Marksvamparna lever i symbios med främst äldre granar genom bildande av mycel i marken. För att dessa marksvampar skall kunna fortleva i området krävs således att skogen inte utsätts för skogsbruksåtgärder utan lämnas att åldras fritt.

Genom att bilda ett naturreservat säkerställs att skogen inte brukas och att området kan få lämplig skötsel anpassad efter svamparnas behov.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet Levande skogar och ett rikt växt- och djurliv.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning

I enlighet med vad som sägs i 4 och 5 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning, bedömer Länsstyrelsen att de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär så begränsade kostnadsmissiga och andra konsekvenser att det saknas skäl för konsekvensutredning av regelgivning.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- För att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-området krävs tillstånd. Undantag är verksamheter eller åtgärder som direkt hänger samman med, eller är nödvändig för, skötseln och förvaltningen av det särskilda bevarandeområdet. Länsstyrelsen får lämna tillstånd endast om vissa villkor är uppfyllda. (7 kap 28a, 28b och 29 §§ miljöbalken). Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Mark- och miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Mark- och miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Mariestadstidningen och Skaraborgsbygden ortstidningar.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4.

I detta ärende har länsöverdirektör Lisbeth Schultze beslutat. Naturvårds- handläggare Henrik Roos har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, funktionschef Johan Jan- nert, antikvarie Lisa Ragnarsson, länsarkitekt Johan Apelman, och länsjurist Anna Roslund.

Lisbeth Schultze

Henrik Roos